

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Всеукраїнська наукова студентська конференція
«Міжнародне право в період
турбулентності міжнародних відносин»

25 жовтня 2024

м. Одеса

Друкується за наказом ректора Національного університету
«Одеська юридична академія» Олега ТОДОЩАКА
(наказ № 3178-44 від 08.10.2024 р.)

Відповідальний редактор

Аракелян Мінас Рамзесович – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор кафедри міжнародного та європейського права, Заслужений юрист України.

Укладачі:

Бехруз Хашаматула Набійович – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права.

Бугаєць Альона Сергіївна – асистент кафедри міжнародного та європейського права.

Гриб Анна Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Дронов Владислав Юрійович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Форманюк Вікторія Василівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Слісаренко Анастасія Олександрівна – здобувачка вищої освіти 4 курсу факультету судового та міжнародного права.

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, які рекомендували матеріали до друку.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, м. Одеса, 65009, вул. Фонтанська дорога, 23. Тел. +38(048)719 8685

«Міжнародне право в період турбулентності міжнародних відносин» : студентська науково-практична конференція, 25 жовтня 2024 р., м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2024. 489 с.

© НУ «Одеська юридична академія», 2024

© Кафедра міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»

Разбітнов Євген Сергійович

здобувач вищої освіти 3-го курсу

факультету судового та міжнародного права

Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ ГІБРИДНИХ ВІЙН В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

Гібридні війни відносно новий тип збройних конфліктів, кваліфікація яких викликає багато сумнівів та оповита різними проблемами, частіше всього пов'язані з особливостями ведення такого виду війни. Актуальністю теми нашого дослідження є факт того, що все частіше з метою уникнення відповідальності використовуються саме методи гібридної війни.

Перед тим як перейти до основної частини нашого дослідження слід зазначити поняття та ознаки гібридної війни, через те що в міжнародному праві вони не закріплені необхідно звернутися до наукової думки.

«Гібридна війна – війна, основним інструментом якої є створення державою-агресором в державі, обраній для агресії, внутрішніх протиріч та конфліктів з подальшим їх використанням для досягнення політичних цілей агресії, які зазвичай досягаються звичайною війною» [1], з можливим використання дипломатичних, інформаційних, економічних та інших методів.

Ознаки:

1. Поєднання військових та невійськових засобів (використанням як традиційних військових операцій, так і інформаційних, економічних та дипломатичних методів. Такий підхід дозволяє державі-агресору діяти комплексно, мінімізуючи використання відкритої сили);
2. Закритість дій (уникнення визнання своєї приналежності до конфлікту);
3. Маніпуляція міжнародним правом (використання невизначеності, прогалин у міжнародному праві, щоб уникати відповідальності за свої дії);
4. Створення умов для внутрішньої дестабілізації;

5. Відсутність чітких меж між миром і війною.

Аналізуючи проблеми кваліфікації можна виділити декілька: перша проблема це відсутність нормативної регуляції гібридних війн, що призводить до невизначеності кваліфікації в рамках сучасного міжнародного законодавства. Це полягає в неможливості чіткого визначення того, які саме дії підпадають під цей термін, а також які правові механізми мають бути застосовані для захисту держав від таких форм агресії. Така ситуація створює значні правові прогалини, оскільки традиційний збройний конфлікт не охоплює всіх можливих компонентів гібридної війни, зокрема, кібератак, дезінформаційних кампаній.

Наступною проблемою є сам характер гібридних війн. При веденні такого виду конфлікту розмиваються межі між миром та війною, саме з метою ускладнення процесу кваліфікації. Зазвичай гібридна війна починається під виглядом внутрішнього збройного конфлікту, й при цьому справжній агресор підтримує сторону своїх проксі-сил, задля певних цілей, це може бути як повалення влади, так і влаштування хаосу у країні. Яскравим прикладом гібридної війни є збройний конфлікт на Сході України, де Росія утворила «ДНР» та «ЛНР» під виглядом самостійних республік, та здійснювала економічну, ідеологічну, політичну, військову підтримку, в тому числі посиляла свої регулярні війська під виглядом добровольців. При цьому на офіційному рівні Росія заявляла що дві псевдореспубліки являються самостійними та утворилися з причин в яких винна Україна, тобто навіть на дипломатичному рівні здійснювалися дії ради того, щоб заподіювати шкоду.

Ще однією проблемою кваліфікації гібридних війн є використання нерегулярних форм збройних сил або військових організацій, які діють під виглядом учасників внутрішнього збройного конфлікту. Це створює додаткові складнощі в питанні визначення сторін конфлікту та їхнього правового статусу. Оскільки такі групи можуть не використовувати розпізнавальні знаки, що є порушенням правил війни, міжнародна спільнота стикається з труднощами в ідентифікації реальних агресорів та їхньої участі у конфлікті. Таким чином, існує

проблема встановлення відповідальності за дії, вчинені цими суб'єктами, адже не завжди можна визначити їх приналежність.

Крім того, у гібридних війнах значна роль відводиться кіберзлочинам та інформаційним атакам, які ще не врегульовані міжнародним правом. Використання кіберзасобів для завдання шкоди інфраструктурі країни-опонента, впливу на громадську думку або навіть втручання в демократичні процеси, не підпадає під класичне визначення актів агресії. Це ускладнює міжнародну реакцію на подібні дії. До того ж гібридні війни нерідко супроводжуються активними дезінформаційними кампаніями, які націлені на підрив морального духу населення, ослаблення державних інститутів чи на віру у непричетність країни-агресора до збройного конфлікту.

На основі проведеного дослідження, можна дійти висновку що для того, щоб ефективно протидіяти такій формі агресії й забезпечити міжнародну безпеку, необхідно вдосконалити чинне міжнародне право. Це включає введення нових норм, які б чітко визначали правовий статус дій у гібридних війнах, ідентифікацію сторін конфлікту, механізми реагування, а також встановлення чітких критеріїв відповідальності. Лише таким чином можна забезпечити належну кваліфікацію збройних конфліктів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Війна «гібридна». Політологічний енциклопедичний словник / Уклад.: Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна, І. О. Поліщук та ін [За ред. М. П. Требіна]. Харків: Право, 2015. 816 с.
2. Жаровська І. М. Проблеми та недоліки норм міжнародного гуманітарного права. Herald of Lviv University of Trade and Economics Law sciences. 2023. № 12. С. 13-17. URL: <https://doi.org/10.36477/2616-7611-2022-12-02>
3. Концепція «гібридної» війни та її складові. Center for Security Studies. URL : <https://censs.org/concept-of-hybrid-warfare-and-its-components/>

4. Міжнародне гуманітарне право : навчально-методичний посібник / М. В. Грушко, В. В. Музика, Т. С. Федорова, В. В. Владишевська / за ред. О. В. Бігняка. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 136 с.

***Ключові слова:** гібридна війна, засоби війни, проблеми правового регулювання, проксі-сили, дестабілізація, маніпуляція правом, розмиття меж.*

***Науковий керівник:** кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Мануїлова Катерина Вікторівна.*

Соловей Анна Олегівна

здобувачка 1-го курсу магістратури

факультету цивільної та господарської юстиції

Національного університету «Одеська юридична академія»

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЩОДО ВСТАНОВЛЕННЯ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

На сучасному етапі формування правового суспільства все більше набувають значення питання щодо встановлення міжнародно-правової відповідальності. Особливого значення дане питання набуває через факт видозміни міжнародних відносин та зв'язків, політичної та економічної ситуації у світі, а також завдяки впливу інших, не менш важливих чинників.

Питання встановлення міжнародно-правової відповідальності безумовно є актуальним і на сьогодні, оскільки передбачає за собою наявність великої кількості необхідних дій, що можуть фактично впливати на політичну обстановку не лише на теренах окремої країни, а й політичній арені світу. Загалом, дана тема прямо та суміжно, досліджувалась достатньою кількістю науковців та вчених у сфері права та міжнародного права. Прикладом можуть послугувати праці таких вчених, як: Важна К.А. у роботі «Концепція суб'єктивної та концепція

ЩОДО ЗАБОРОНЕНИХ МЕТОДІВ ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ.....	267
Собко Ростислав Олексійович	
ПРАВОВИЙ СТАТУС ОКРЕМИХ КАТЕГОРІЙ ОСІБ У МІЖНАРОДНОМУ ГУМАНІТАРНОМУ	
ПРАВИ.....	271
Соловей Вікторія Вікторівна	
УКРАЇНА ТА РИМСЬКИЙ СТАТУТ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ РАТИФІКАЦІЇ.....	275
Юрченко Дар'я Володимирівна	
ЩОДО ГУМАНІТАРНОЇ ІНТЕРВЕНЦІЇ росії ПРОТИ УКРАЇНИ.....	279
СЕКЦІЯ № 7. НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В РЕАЛІЯХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ.....	284
Масловська Єлизавета Денисівна	
ПРОБЛЕМИ ЕФЕКТИВНОСТІ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА ЩОДО ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РФ ПРОТИ УКРАЇНИ.....	284
Неменуша Дарія Вадимівна	
ДОТРИМАННЯ МІЖНАРОДНОГО ЗОБОВ'ЯЗАННЯ УКРАЇНОЮ: ВИКЛИКИ МИРНОГО ТА ЗБРОЙНОГО ЧАСУ.....	287
Решетило Яна Сергіївна	
КОНВЕНЦІЯ МОНТРЕ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РФ В УКРАЇНУ.....	292
СЕКЦІЯ № 8. ПРАВО МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ.....	297
Оглу Рані Володимирівна	
ПРАВОВА ОСНОВА СТВОРЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ БЕЗ'ЯДЕРНИХ ЗОН.....	297
Путята Віталій Олегович	
ЕКОНОМІЧНІ САНКЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ.....	300
Разбітнов Євген Сергійович	
ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ ГІБРИДНИХ ВІЙН В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ.....	307
Соловей Анна Олегівна	
ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЩОДО ВСТАНОВЛЕННЯ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....	310
Тарасенко Марія Леонідівна	
РЕГУЛЮВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ.....	314